

У місті енергетиків Новодністровську Чернівецької області поліція затримала зловмисників, які перевозили 26 тонн контрафактного спирту вартістю понад 1 мільйон гривень, *повідомляє наш власкор Сергій Сулима*. Він був завезений на територію Буковини з Молдови, припускають поліцейські

13 травня приблизно о третій ночі невідомі кинули гранату в будинок депутата Березнівської райради Рівненської області. Після огляду місця події працівники вибухотехнічного відділу Нацполіції встановили, що в одній з кімнат вибухнула граната РГД-5. Постраждалих немає, бо родина на той час перебувала у Рівному, *довідалась наш власкор Олександра Юркова*

Суддя відповідає за те, як він судить

У пошуках відповідей на запитання, чи можна з оптимізмом сприймати трирічний стан реформи правосуддя в Україні, ці питання були і залишаються предметом неоднозначних оцінок у суспільстві. У найближчому майбутньому щодо змін у реаліях судової практики необхідно вимогливо ставитися до так званих досягнень покращення судової системи, які у принципі обходять стороною суспільні вимоги. Судам і суддям слід критично ставитися до своєї діяльності, оскільки громадян не задовольняє, як судді виконують своє призначення — бути провідниками принципів «честі і справедливості» у своїх рішеннях.

Судова реформа 2016 року була ініційована, як відомо, змінами до Конституції України. Новели судоустрою і судочинства у статтях 55, 126, 150 та 151-1 Основного Закону дозволили судам контролювати всі органи публічної влади, а судді отримали повноваження з позицій верховенства права приймати остаточні рішення за скаргами на їхні дії, вирішувати спори і впливати на право-відносини, розглядаючи їх при здійсненні правосуддя на основі верховенства Конституції та законів України. Проте позитивних досягнень у контексті довіри суспільства до судової влади, за браком високих кваліфікаційних характеристик, поки що не спостерігається. У цьому криється причина того, що судова система повільно просувається до ефективного національного правосуддя. Якщо звернутися для порівняння до зарубіжного судового досвіду, можна переконатися у здобутках законного і справедливого правосуддя, які підтверджені високою довірою громадян, адже суди передусім повинні берегти інтереси, права людини і суспільства. Натомість суди мають формально-юридичний та фактичний вплив на всі політичні та соціальні процеси у зарубіжних країнах, зокрема Європейського Союзу, а це означає високу довіру людей до судової влади. Не випадково дослідницька робота «American Law», проведена наприкінці ХХ століття відомим ученим-юристом США Л. Фридменом, починається з аналізу трьох самостійних видів влад, коли автор спочатку розкриває сутність судової влади, хоча їй присвячена стаття 3 Конституції США, а перші її статті описують законодавчу та виконавчу влади.

Баланс інтересів

Нині автори численних публікацій у «Голосі України» та юридичних вісників закликають серйозно замислитися, наскільки обґрунтовано складається баланс інтересів у судовій практиці, яка не підтверджується, зокрема, справедливими та переконливими рішеннями судів, починаючи із Конституційного Суду. Українське суспільство, як приклад для нашої теми, відчуло істотні розбіжності у мотивувальній частині рішення

Суду із визнанням неконституційною статтю 368-2 як норму Кримінального кодексу України. Навіть суддя-доповідач у цій справі надав у запереченнях науково аргументовану Окрему думку. Реакція громадян щодо вказаного акту правосуддя не забарилася. А вже з визнанням неконституційною норми статті 368-2 КК прогностична функція Суду щодо негативних наслідків при її вилученні із Кримінального кодексу не спрацювала.

Не виступаючи науковим експертом у цій справі конституційного провадження, слід послатися на численні публікації вчених та журналістів у друкованих джерелах ЗМІ.

Норма за своєю метою у правовому регулюванні була спрямована на кримінальне покарання за «незаконне збагачення» та використання значних активів, що приховувалися від легалізації посадовцями, які мали чесно служити державі, а за наслідками відбувалась несплата податків до бюджету. Ці обставини доводилися слідчими органами, не порушуючи принцип «презупції невинуватості» високих чиновників у владі. Це серйозний прецедент, щоб

уважно ставитися до суддів, які судять за конституційними критеріями і зобов'язані здійснювати судочинство відкрито за процедурами доступу до правосуддя.

У судових процесах Конституційний Суд не є виключенням. Діяльність цієї установи ґрунтується на конституційних принципах, які розглядаються як вимоги до судочинства, але реформа правосуддя скорегувала принцип доступності до справедливого суду у двох формах конституційних проваджень — «усної» і «письмової». Остання визнана основною і визначається Сенатом або Великою палатою Конституційного Суду. У згаданій справі, яка перебувала понад рік у Конституційному Суді і ретельно вивчалася суддями, остаточний розгляд відбувався «у письмовій формі» без запрошення для обговорення предмета конституційності експертами-спеціалістами в галузі кримінального, процесуального права. Це передусім стосувалося учасників провадження і суб'єкта права на кон-

ституційне подання — народних депутатів України. Чому так відбувається, коли

судді Конституційного Суду України, які наділені високим статусом і повноваженнями, уникають «усних» відкритих засідань, які у минулі роки були прикладом об'єктивного, всебічного і поглибленого розгляду судових справ.

Учені, які досліджують конституційне правосуддя, вже висловлюють обґрунтований сумнів, що законодавчо закріплена «письмова форма проваджень» не відповідає конституційним принципам гласності і відкритості, а зрештою і доступу громадян до правосуддя. Як свідчить аналіз у так званій письмовій формі, за нашими підрахунками, Судом досліджено за два роки (2017—2018 рр.) 54 конституційні подання, але прийнято тільки 18 підсумкових рішень і висновків, а за показниками надходження за цей період 1378 конституційних скарг, які були підтверджені прийнятністю для розгляду, Судом у письмових провадженнях не прийнято жодного остаточного рішення.

Право офіційного тлумачення норм Конституції

Щоб правильно усвідомити переважно нерезультативний «письмовий» формат діяльності суддів відносно реалій життя, потрібні особливі аргументи та мотивація тих вчених і практиків, які вважають єдино правильною позицію прихильників «абсолютних прерогатив» остаточної незаперечності рішень Конституційного Суду України у вирішенні судових справ як єдиного суб'єкта конституційної юрисдикції. Його роль для суспільства доволі важлива як «негативного законодав-

ця», коли конституційний контроль встановлює неконституційність законів. З позицій наукової доктрини високий статус символізує аксіоматичність у науково-теоретичному визначенні — «один Суд для всіх органів влади», тому Конституційний Суд розглядається правознавцями вже як «більше, ніж суд». Проте, аналізуючи діяльність Суду, який єдиний має право офіційно тлумачити норми Конституції, варто наголосити, що він опинився перед нерозв'язаною проблемою, яка не сприймається без з'ясування вченими-конституціоналістами обсягу конституційної юрисдикції, оскільки Конституція і закон про

Конституційний Суд у чинній редакції свідчать про те, що цей орган держави вирішує виключно питання права і повинен стояти поза політикою.

Проте дослідники наголошують, що політичний аспект дедалі частіше спостерігається у непоодиноких рішеннях суду, які належать до його компетенції. Такого висновку дійшов також і новий склад Верховного Суду у постанові Великої палати Верховного Суду від 14 березня 2018 року (справа № 800/120/14), якою було скасовано за апеляційною скаргою Верховної Ради України Постанову ВАСУ від 17 грудня 2017 року щодо законного звільнення з посади судді Конституційного Суду України за фактом порушення ним присяги судді (постанова Верховної Ради України від 24 лютого 2014 р. № 775-VII). Велика палата Верховного Суду обґрунтувала, що «відсутність на той час попереднього рішення Конституційного Суду України щодо звільнення судді Конституційного Суду» не позбавляє можливості Верховну Раду України за наявності відповідних підстав розглянути питання про звільнення судді цього Суду з посади». «Ці обставини суттєво відрізняють КСУ від судів загальної юрисдикції, оскільки... цей орган є більшою мірою політичним, ніж судовим». Цей висновок Верховного Суду наводить на певні роздуми щодо повної об'єктивності конституційного контролю. На наш погляд, за встановленими фактами та наведеними обставинами Велика палата Верховного Суду протлумачила і зупинилася на особливостях конституційного правосуддя в тому, що Конституційний Суд не є судом у розумінні статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року, що також впливає із рішень ЄСПЛ. Тому Верховна Рада України як суб'єкт призначення на по-

саду судді КСУ «має право застосувати заходи політичної відповідальності», зазначено у постанові Верховного Суду.

Слід також замислитися над такими визначеннями, коли органи судової влади дедалі більше залежать від якості (сумлінності, компетентності і відповідальності) суддівського корпусу, оскільки саме судді створюють умови визнавати як результат судочинства — що є правом, а що не є правом. Від цього залежить правовий результат з визначення, якому суб'єкту віддається перевага, коли були надані необхідні, достатні та переконливі вагомні докази і аргументи.

Довіра суспільства

Виключно важливим є також аналіз такого предмета — проблеми відповідальності суддів. Від суддів, особливо першої інстанції, залежить формування з боку громадян поважного ставлення до них, але сьогодні на перше місце виходить така категорія, як довіра суспільства до їхніх судових рішень, і особливо це стосується осіб — учасників судочинства у конкретних справах. Усім нам, правознавцям, потрібно постійно глибоко і компетентно вчитися, якщо необхідно максимально наближувати судову реформу до високих стандартів європейського правосуддя. Судова система не може функціонувати за архаїчним, позбавленим змістовної спрямованості справедливою правосуддя, коли залишається відступ від критерію відповідальності судів і суддів: бути у кожній справі «судом дійсної правди». Заповітом всім суддям можуть служити незбуті слова із книги Г. Гегеля «Філософія права»: «Народ повинен відчувати, що його судова влада відповідає його Праву, його стану Життя...» Сучасна правозастосовна практика вже дає підстави ставити проблему ширше, коли судова реформа зняла із суддів відповідальність за ухвалені ними рішення, погодившись із «правом на судову помилку», отримавши законодавчі «пільги», зокрема, вважати обставини, які не зараховуються до істотного дисциплінарного проступку, або нехтування своїми обов'язками і навіть виявлення невідповідності займаній посаді. Залишається один шлях доводити органам прокуратури неправосудність рішень конкретних суддів, але цей критерій навіть вченими остаточно не обґрунтований у судовому праві.

Рушійною силою успіху чи нешійкою судової реформи залишається конституційна вимога — відповідаль-

В Інституті законодавства Верховної Ради України

Проблеми та перспективи запровадження правового інституту лобіювання в Україні стали темою круглого столу, який було проведено 24 квітня 2019 року Інститутом законодавства Верховної Ради України за участю представників профільних парламентських комітетів, співробітників Міністерства юстиції, Антимонопольного комітету України, Національної школи суддів, низки наукових та освітніх закладів Києва.

Відкриваючи засідання, заступник директора Інституту законодавства, к. військ. н. **Дмитро Хруст** зазначив, що обговорення в інституті нагальних проблем правового регулювання окремих суспільних відносин із залученням широкого кола експертів стало доброю традицією, та наголосив на актуальності в сучасних умовах законодавчого регулювання лобістської діяльності.

Модератор круглого столу, головний науковий співробітник інституту, д. ю. н. **Тетяна Телькіна**, повідомивши, що Інститут законодавства має значний досвід дослідження питань лобіювання, а також підготувати дисертаційних та монографічних праць із суміжних тем, зосередилася на проблемах дослідження українськими правниками відносин лобіювання та наявних методологічних підходів до цього явища. За її словами,

негативна конотація терміна «лобіювання» зумовлена, зокрема, через обмеження вивчення саме професійного лобіювання з акцентом на захисті економічних інтересів великих корпорацій. Утім, лобіювання доцільно розглядати як ефективний правовий механізм пошуку та досягнення компромісу між державними інститутами влади та суспільством для результативного розв'язання проблем соціуму.

Ректор Національної школи суддів, заслужений юрист України **Микола Оніщук**, привітавши учасників круглого столу, наголосив, що легалізація лобіювання сприятиме ефективній реалізації громадянами права на участь в управлінні державою, що закріплено у ст. 38 Конституції України. Він запропонував створити робочу групу, зокрема з числа учасників круглого столу, для

здійснення комплексного аналізу й доопрацювання законопроекту «Про лобістську діяльність».

Доцент Міжрегіональної академії управління персоналом, к. н. держ. упр. Тихон Яровий виклав основні положення цього законопроекту, ключовим елементом якого, на думку науковця, є пропозиція про створення Національної ради України з питань регулювання лобіювання, яка має стати постійно діючим колегіальним центральним органом виконавчої влади, що здійснює свою діяльність із метою забезпечення національної безпеки України в процесі реєстрації та нагляду за лобістською діяльністю.

Завідувач кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної академії управління персоналом, д. н. держ. упр. **Оксана Пархоменко-Кущевіч** розповіла про власне бачення проблем реалізації лобіювання в системі запобігання корупції. Незважаючи на контроверсійний характер цього суспільного явища, воно має й певні позитивні ознаки. Наприклад, впливаючи на управлінські рішення, лобіювання примушує «триматися у формі» органи дер-

жавної влади й управління, виступає інструментом самоорганізації громадянського суспільства, за допомогою якого мобілізується суспільна підтримка або опозиція щодо того чи іншого проекту, надається вплив на політику тощо.

Продовжуючи обговорення, проректор Університету економіки та права «КРОК», д. е. н. **Ірина Мігус** присвятила свій виступ розгляду проблем щодо впливу лобіювання на національну безпеку держави. На її думку, потребують корегування Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, затверджені 2013 року Наказом Мінекономрозвитку України, оскільки більшість із встановлених цими рекомендаціями 117 показників, розподілених за десятьма групами, відсутні у вільному доступі, що унеможливує розрахунок рівня економічної безпеки зовнішніми суб'єктами.

Провідний спеціаліст Антимонопольного комітету України **Андрій Каплонюк** висловив переконання в тому, що сучасне українське суспільство подає чіткі сигнали про готовність та потребу у врегулюванні діяльності вітчизня-

них лобістів. Доказом цього є наявність в Україні низки відповідних законодавчих напрацювань. З огляду на це, промовець вказав на актуальність вивчення світового досвіду регламентування відносин лобіювання.

Головний спеціаліст Міністерства юстиції України **Вікторія Попова** поінформувала присутніх, що у Верховній Раді України зареєстровано також проекти законів «Про публічну адвокацію» і «Про забезпечення прозорості та законності комунікації з суб'єктами владних повноважень». За її словами, експертиза зазначених законопроектів засвідчила, що запропоновані ними положення щодо наділення лобіста окремими правами є загальними для всіх громадян у процесі участі в управлінні державними справами. За таких умов громадяни, які не є суб'єктами лобіювання, будуть змушені також реєструватися в Державному реєстрі лобіювання для реалізації своїх прав. Отже, попри зроблені у згаданих законопроектах спроби розкрити політико-правову природу лобіювання, системний аналіз їх положень не дає змоги з'ясувати чіткий зміст, обсяг, форми та методи лобіювання, що неодмінно спричинятиме виникнення проб-

Призначення субсидій: КОЛИ, КОМУ, ЯК

У травні уже традиційно перепризначають субсидію на наступний період. Зроблять це автоматично для усіх нинішніх отримувачів допомоги, які не матимуть заборгованості за комунальні послуги. Орієнтовно це стосується трьох мільйонів домогосподарств. До речі, загалом сума субсидій, призначених домогосподарствам, у січні — березні цього року становила 649,1 млн грн, а її середній розмір у березні — 3166,7 грн. Для отримання субсидії у подальшому варто звернути увагу на такі моменти.

Борги. Важливо, щоб станом на травень не було простроченої понад місяць заборгованості за оплати комунальних послуг (починаючи з 340 грн), тобто послуг, спожитих у березні. Борги за квітневу комуналку не братимуться до уваги при перепризначенні субсидії у травні. Також не братимуться до уваги донарахування в платіжках додаткових обсягів природного газу за приведення до стандартних умов під час перепризначення у травні субсидій на новий рік. Ті сім'ї, які розраховуються за газ вчасно і в повному обсязі, отримають право на готівкову субсидію.

Повторно звернутися за субсидією із заявою та декларацією потрібно:

- орендарям житла;
- переміщеним особам;
- тим домогосподарствам, в яких з жовтня 2018 року відбулися зміни у складі сім'ї;

■ тим, чий справи розглядала комісія (зокрема сім'ям, яким субсидію було призначено не на всіх зареєстрованих, а на тих, хто фактично проживає в помешканні, та сім'ям, де є непрацюючі люди працездатного віку, в яких або відсутні доходи, або вони менші за мінімальну заробітну плату);

■ тим, у кого були борги, після їх погашення або укладення договору реструктуризації.

Літню субсидію розраховуватимуть на основі доходів громадян, отриманих у 3—4 кварталі 2018 року.

Якщо у травні субсидію буде перепризначено на новий період — 2019—2020 рр. — у жовтні її розмір на опалювальний сезон розраховують автоматично. До уваги братимуться доходи 1—2 кварталів 2019 року.

З травня готівкову субсидію видаватимуть тим сім'ям, в яких станом на травень — червень не буде заборгованості за комунальні послуги. Пенсіонери отримуватимуть допомогу готівкою через Пенсійний фонд та «Укрпошту», ті, хто ще не на пенсії, — через Ощадбанк. Тим сім'ям, в яких станом на травень — червень будуть борги за комуналку, запропонують перейти на безготівкову монетизацію.

Безробітні, які не перебували в цей час на обліку в Центрі зайнятості, матимуть право на зимову субсидію на умовах сплати ЄСВ (22% від «мінімуму» — 918,06 грн) за будь-які три місяці цього періоду, що береться до розрахунку. Безробітні в селі мають право на допомогу без сплати ЄСВ за рішенням комісії.

Збирала Наталя ГЕЛЕТКО.

Ність за відправлення правосуддя.

Але ця проблема отримала нову конституційно-правову неузгодженість, формуючи нове професійне суддівське мислення, яке відмінне від суспільного сприйняття суддівської професії. Найважливіше завдання всіх органів судової влади, як відомо, залишається закріпленням у Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (1950 р.) і прямо визначеним у статті 55 Конституції України судовим захистом, як універсальною ознакою демократичної і правової держави. У зв'язку з цим важливо акцентувати увагу на особливій ролі Конституційного Суду України у здійсненні конституційного судового контролю, коли громадянин отримав право (стаття 151-1 Конституції України) на індивідуальну конституційну скаргу, яка відкрила можливість виявляти і оцінювати через останні судові рішення, застосування неконституційних законів. Водночас для всіх інших судів Конституційний Суд не може виступати як звичайний державний орган з ознаками суб'єкта владних повноважень, який здійснює управлінські функції.

Звертає на себе увагу вражаюче бажання окремих судів ігнорувати особливий статус Конституційного Суду України, що неминуче призводить до ослаблення конституційності судочинства. У цю сферу конституційної юрисдикції не має жодних підстав входити із своїми повноваженнями жодний суд, однак і скаржитися на діяльність Конституційного Суду Основний Закон України не дозволяє нікому. Слід обов'язково враховувати, що неприпустимо будь-яким судам і суддям, органам державної влади втручатися також інформацію стосовно справ, які перебувають на розгляді у Конституційному Суді України. Тим більше не можна піднімати аналіз процедур конституційного судочинства, яке побудовано на засадах конституційного судового порядку, втручанням і оцінкою впливу щодо правосуб'єктності Конституційного Суду. Немає абсолютного права суддів приймати судові рішення, начебто спрямовані на захист прав громадян, зокрема стосовно отримання публічної інформації від самих органів правосуддя. Хіба суддям дозволено нехтувати основоположний принцип — «у межах, визначених законом»? Для нас актуальним і справді обґрунтованим сьогодні є концепт конституційного праворозуміння формули: «безмежної судової влади не існує, коли ставиться запитання — «на що здатний суд?». Якщо такі обставини зустрічаються в українському правосудді — причина в елементарній необачливості або професійній невідповідності, оскільки на конституційному рівні замовчувати такі факти — означає завдавати шкоди самій Конституції України.

Наведемо приклад із практики, яка заслуговує особливої уваги. Важко уявити, щоб суддя наважився постановити рішен-

ня Полтавського окружного суду від 20 лютого 2019 року у справі про зобов'язання Конституційного Суду України надати громадянину П. запитувану ним інформацію (зробити копії конституційних скарг інших громадян). Важливо вказати на таку важливу деталь, коли суддя С. Бойко у цьому рішенні наголосив, що розгляд «відбувся» у письмовому провадженні за правилами скороченого судочинства (тобто без повідомлення учасників справи) згідно зі статтею 263 КАС України. Для пояснення свого рішення вказаний суддя врахував, що Конституційний Суд України, відмовляючи за запитом в інформації гр. П., діяв згідно зі статтею 43 Закону України «Про Конституційний Суд України», оскільки передача на вимогу громадянина без згоди власників документів була б грубим порушенням їхніх прав. І тому негативна відповідь Конституційного Суду України на втручання документів із справи, без сумніву, є цілком правильною. Означений суддя визнав існування великого суспільного інтересу до вказаних скарг. Але що трапилося далі? Діючи поза межами закону, суддя місцевого суду переступив межу суддівського права невтручання у розгляд конституційних скарг на закритій частині пленарного засідання Першого сенату КСУ. При цьому у рішенні судді С. Бойка наголошується, що позивач — громадянин П. просив у тексті скарг, які він не отримав за запитом, «заретушувати будь-яку особисту і персональну інформацію про заявників». Претендуючи на своє особисте розуміння верховенства права, полтавський суддя дійшов власного висновку: Конституційний Суд України не може обмежити громадянину доступ до публічної інформації, а тому і встановив можливість зобов'язати Конституційний Суд України надати гр. П. інформацію стосовно конституційної скарги іншої особи.

«Правосуддя» місцевого штибу

Не можна не дивуватися остаточному імперативному наказу полтавського судді до Конституційного Суду України — «рішення підлягає негайному виконанню». Перед цим в ухвалі про прийняття позовної заяви до розгляду від 21 січня 2019 р. суддя місцевого суду С. Бойко визначив справу за участю Конституційного Суду України, яка є незначною складністю та не потребує підготовчого провадження, а Конституційний Суд як орган правосуддя у рішенні зарахував до суб'єктів владних повноважень і роз'яснив можливість застосування до нього процесуального примусу. За такими рішеннями полтавського «правосуддя» постає питання щодо очевидного перевищення суддею повноважень. Абсурд такого правосуддя полягає в тому, що

Апеляційний суд продовжує цей процес підкорення за вимогами КАС України діяльності Конституційного Суду. За такою судовою практикою слід зазначити підсумковий висновок щодо діючих новел в конституційних статтях 126 і 151-1 — вони створюють підстави тим суддям, які зрозуміли, що вони не несуть відповідальності за ухвалені ними судові рішення, але при цьому незалежність і недоторканність суддів гарантується.

Отже, логічно тепер поставити запитання перед Вищою кваліфікаційною комісією суддів, Вищою радою правосуддя: як би вони оцінили вчинки таких суддів, які, користуючись конституційними принципами, суб'єктивно без умислу або з намірами сумнівного походження вирішують виявити дівість сили надуманих повноважень перед Конституційним Судом, чи свідомо принижують авторитет в цілому судової влади?

Люстрація з практики буде тут доречною з наведенням такого казусу. Так, в Окружному адміністративному суді міста Києва суддя К. Пашенко у рішенні від 7 лютого 2019 року встановив, що Конституційний Суд України та керівник його секретаріату можуть бути визнані відповідно як суб'єкти владних повноважень за вчинені законні дії щодо відмови у розгляді обставин конституційної скарги 2017 року громадянина Щ. За визначеними статтею 57 Закону України «Про Конституційний Суд України» процедури дотримання вимог суб'єктом права звернення не були виконані і скарга на законних підставах повернута заявникові. Керівник секретаріату Суду діяв винятково у спосіб, означений Законом, що зафіксував у рішенні суддя К. Пашенко У цій справі знову виникає доволі знайома ситуація, а саме — ігнорування цим суддею смислу і формальних ознак правомірності визначення завідувача секретаріату і Конституційного Суду України суб'єктами владних повноважень, які відмовили у розгляді на законних підставах через пропущений строк звернення до Суду. Сумлінно «збагачивши» видатне судове рішення Окружного адміністративного суду міста Києва детальним викладенням (на 19 сторінок) положень декількох законів, з посиланням на міжнародні акти, які ніяк не відносяться до надуманих суддею причин відмови через пропущені строки звернення до КСУ (які чітко встановлено законом). Таким чином, суддя Окружного адміністративного суду міста Києва визнав протиправним і скасував відмовний лист керівника секретаріату Конституційного Суду України і зобов'язав його «підготувати попередній висновок про наявність підстав для відкриття конституційного провадження...» Невже суддя відчував при цьому впевненість у своєму доленосному рішенні?

Дуже сумно стає, коли елементарні знання з правозастосування не застергли суддю К. Пашенку від його рішучих дій: а) листи від будь-якого суду не належать до правових ак-

тів; б) встановлення вимог до посадових осіб, які діяли у межах наданих Законом України «Про Конституційний Суд України» повноважень, не дають право застосовувати грошове стягнення з Конституційного Суду за рахунок бюджетних асигнувань на користь фізичної особи (автора конституційної скарги). Це є прямим свідченням зловживання процесуальними правами судді, який діяв у спосіб заповняння шкоди конституційному правосуддю.

У законодавстві про судоустрій і статус суддів ніяк не зазначений механізм відповідальності перед суспільством за такий стан досить сумнівного правосуддя.

Тож проблема, яка випливає з аналізу судової практики, вимагає серйозної уваги з боку науковців і посадових осіб, які займають кабінети з владними повноваженнями органів, не виявляючи персональної уваги до діяльності вразливих своїми вчинками суддів. Це вказує на те, що судовою реформою ніяк не досягла якісного оновлення правосвідомості тих, хто здійснює правосуддя. А це є серйозним аргументом, коли суспільство, яке не сприймає сумнівне правосуддя, вимагає від держави здійснювати кадрову політику, що є головним чинником для серйозної розмови про сучасне правосуддя. Хіба можуть судді всіх рівнів судової системи нехтувати принципом «Ad subendum legen» (керуватися винятково законом)?!

Наведені факти і обставини примушують нас вкотре наголосити: не можна позитивно ставитись до такого помилкового праворозуміння конституційних норм, коли апологетика формального права одного громадянина серйозно зашкоджує праву інших громадян, і це знаходить у рішеннях інших судів цілком протилежну позицію проти визначеної Конституцією і законами України.

На наш погляд, висновок не вимагає обґрунтування, якою має бути відповідальність суддів за свою діяльність, адже вимоги до визнання належної кваліфікації суддів відіграють не останню роль, коли йдеться про те, що кожний суддя повинен діяти в межах наданих законом і кожний принцип у правосудді має свої межі у правозастосуванні. Вказана позиція співзвучна існуючим реаліям у судовій системі, коли окремі судді являють собою сильні вносити власну інтерпретацію на протилежність існуючому незаперечному дотриманню букви закону і обов'язків суддів. Саме тоді можна сподіватися, що судді правильно розуміють право кожної людини на справедливий суд.

Доктор юридичних наук, професор, дійсний член (академік) НАПрН України, член Вищої ради юстиції (1998—2005 рр.)
Анатолій СЕЛІВАНОВ.

лем під час практичної реалізації відповідних норм.

У виступах професора Міжрегіональної академії управління персоналом, д. н. держ. упр. **Анатолія Балашова** та заступника директора Інституту журналістики, кіно і телебачення Київського міжнародного університету, д. н. держ. упр. **Дениса Кіслова** було висвітлено зарубіжний досвід правового регулювання лобістської діяльності, наголошувалося, що лобіювання є важливим чинником формування іміджу будь-якої країни в міжнародному середовищі та захисту її інтересів.

За результатами проведеної дискусії Інститутом законодавства буде підготовлено та передано до профільних комітетів Верховної Ради науково обґрунтовані пропозиції щодо законодавчого регулювання лобіювання в Україні.

19 квітня 2019 року в Інституті законодавства Верховної Ради України проведено круглий стіл «Впровадження стандартів міжнародного морського права в умовах європейської інтеграції України».

Актуальність теми заходу зумовила широкий інтерес до нього представників профільних парла-

ментських комітетів, Військово-Морських сил України, Державної служби морського та річкового транспорту, Морської пошуково-рятувальної служби, науковців-правознавців та фахівців-практиків.

У вступному слові, привітавши учасників зібрання, перший заступник директора Інституту законодавства, член-кореспондент НАН України, Надзвичайний і Повноважний Посол України **Євген Бершеда** наголосив на великій значущості дотримання міжнародного морського права для України як морської держави не лише з огляду на потребу подальшого розвитку національного морського господарського комплексу, а й зважаючи на необхідність правового врегулювання ситуації, що склалася в Азовському та Чорному морях через агресивні дії Російської Федерації.

Заступник начальника штабу Військово-Морських сил України, капітан першого рангу **Андрій Рихенко** охарактеризував міжнародну договірну базу в контексті її впливу на практичні можливості українського військового флоту. Він звернув увагу на істотні практичні ризики у сфері оборони, що випливають із продовження дії Договору між Україною та РФ про співробітництво у використанні Азовського моря і Керченської

протоки від 2003 року в умовах російської агресії. Доповідач розповів про особливості реалізації Конвенції про режим проток 1936 року під час присутності у Чорному морі кораблів держав НАТО та вказав на непоодинокі випадки ухилення РФ від виконання цього документа в тимчасово окупованому Криму.

Професор кафедри Національного університету «Одеська юридична академія» **Тимур Короткий** навів свідчення застосування названого вище Договору про співробітництво від 2003 року в умовах провадження за позовами України проти РФ у Міжнародному трибуналі з морського права та в арбітражі, утвореному згідно з вимогами Конвенції ООН про морське право від 1982 року. За його словами, існує реальна потреба у виробленні нашої державою ретельного плану дій за умов денонсації цього договору з державою-агресором.

Продовжуючи обговорення, заступник директора казенного підприємства «Морська пошуково-рятувальна служба» **Володимир Работнов** висвітлив проблеми практичної реалізації в Україні міжнародних конвенцій, а також положень директив і регламентів ЄС у сферах морського транспорту та господарства, пе-

редбачених до імплементації в національне законодавство Угодою про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Він, зокрема, відзначив актуальність здійснення якісного й оперативного перекладу цих документів на державну мову із забезпеченням дотримання сталої термінології та вчасного оприлюднення відповідних нормативних текстів за умов їх постійного оновлення. Промовець також вказав на істотний негативний вплив Договору між Україною та РФ про співробітництво у використанні Азовського моря і Керченської протоки від 2003 року на ситуацію у сфері безпеки судноплавства та морських перевезень у цих регіонах.

Головний науковий співробітник Інституту законодавства, професор **Борис Бабін** у своєму виступі детально зупинився на роз'ясненні специфіки застосування норм міжнародного гуманітарного права до ситуації в акваторії Азовського та Чорного морів в умовах російської агресії та висловив пропозицію щодо урахування правового режиму прибережних вод Азову в процесі реалізації Мінських угод. Науковець також вказав на наявні, на його погляд, істотні негативні наслідки від тривалої неучасті України в Конвенції про

працю в морському судноплаванні 2006 року та у Паризькому меморандумі про взаємне порозуміння щодо контролю суден державою в порту 1982 року.

Доцент кафедри Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова **Ганна Сандюк** розповіла про особливості реалізації вимог правових актів ЄС у сфері судноплавства. Вона на конкретних прикладах висвітлювала практичні ризики для цієї галузі, зумовлені російською агресією, та окреслила специфіку розвитку вітчизняного судноплавства в умовах зближення України з Європейським економічним простором.

Під час дискусії питання щодо окремих аспектів реалізації в Україні міжнародних угод та норм європейського права у сфері морського господарства порушували також співробітники Інституту законодавства, Дипломатичної академії, Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Морської адміністрації, Асоціації морських агентств України, Інституту ВМС, Одеського державного екологічного університету та Одеської морської ака-